

Aurel Rău

Interviuri

(cuvinte la vedere)

Ediție îngrijită, notă asupra ediției și indice de
Ada Blendea și Ilie Rad

Prefață de Ilie Rad

Casa Cărții de Știință
Cluj-Napoca, 2024

Cuprins:

ILIE RAD, <i>Prefață</i>	11
Notă asupra ediției	21
I. INTERVIURI	23
Scriitori la microfon: Aurel Rău	25
Despre sfera modernă a lirismului	28
<i>Interviu realizat de I. Candianu</i>	
Misterul poeziei	30
<i>Interviu realizat de Petru Poantă</i>	
„Neîncetând să fie emoție, poezia e și bucurie a cuvântului”	32
<i>Interviu realizat de Al. Raicu</i>	
„Poeții Stelei au fost și sunt niște luptători pentru poezie”	34
<i>Interviu realizat de Mihai Sin</i>	
„Poetul și poezia găesc mereu zarea și o pierd, iar jocul li-l numim evoluție”	40
<i>Interviu realizat de Viorel Cacoveanu</i>	
„Scrisul este sau trebuie să rămână act spiritual înalt”	44
<i>Interviu realizat de Olimpiu Nușfelean</i>	
„Tot ce s-a spus și scris despre primele versuri publicate a fost numai favorabil și eram îngrijorat și copleșit”	49
<i>Interviu realizat de Ion Th. Ilea</i>	
De vorbă cu Aurel Rău: Biografie și poezie	52
<i>Interviu realizat de Ion Biberi</i>	
Cu Aurel Rău despre traduceri	60
<i>Interviu realizat cu Mircea Croitoru</i>	
„Cărțile mele de poezii sunt tălmăciri necăutate ale vârstelor”	63
<i>Interviu realizat de Radu Țuculescu</i>	
„Promovăm o poezie care afirmă umanul, o poezie angajată puternic în dezbateră de idei”	66
<i>Interviu realizat de Constantin Vișan</i>	

„Poetul trebuie să fie îndrăgostit de lumină, de lume, de construcție în societate...”	69
<i>Interviu realizat de Boris Buzilă</i>	
„Văd fenomenul poetic actual ca pe ceva favorabil tuturor creșterilor și devenirilor”	73
Literatura contemporană – moment al sintezelor	76
<i>Interviu realizat de Augustin Cozmuța</i>	
„Un rol important i-a revenit și trebuie să-i revină criticii, în stabilirea și restabilirea valorilor”	79
„Talentul autentic rodește, ca orice sămânță bună, pe orice pumn de pământ” .	82
<i>Interviu realizat de Nicolae Băciuț</i>	
„Mă impresionează pulsațiile istoriei transilvane spre toate punctele cardinale” .	88
<i>Interviu realizat de George Arion</i>	
„Opera de artă poate fi morală prin intermediul frumosului”	90
<i>Interviu realizat de Nicolae Băciuț</i>	
Cinci minute cu Aurel Rău	96
<i>Interviu realizat de Ion Simuț</i>	
Întâlnire cu anul 2000	99
<i>Interviu realizat de Mikó Ervin</i>	
„O poezie reușită poate fi echivalentul unei întregi vieți”	103
<i>Interviu realizat de Liviu Grăsoiu</i>	
Prețul trecerii punții	106
<i>Interviu realizat de Dan Brudașcu</i>	
Cu <i>Steaua</i> la <i>Poesis</i>	108
<i>Interviu realizat de Grigore Scarlat</i>	
13 întrebări pentru... Aurel Rău	114
<i>Interviu realizat de Marius Tupan</i>	
„Nu încetez să cred în scrisul literar necomercial”	127
„Zonele de sublim sunt semne că Dumnezeu a vorbit cu glas omenesc”	129
<i>Interviu realizat de Pr. Ioan Pinteia</i>	
„O revistă literară este o expresie vie a culturii în desfășurare”	133
<i>Interviu realizat de Ion Cristofor</i>	

„Îmi imaginez uneori...”	141
<i>Interviu realizat de Aurel Podaru</i>	
Publicațiile culturale, cenușărese în curtea Ministerului Culturii.....	145
<i>Interviu realizat de Demostene Șofron</i>	
„Când traduci, alegi un poet și pentru gradul cel mare de dificultate”	147
<i>Interviu realizat de Al. Pintescu</i>	
A. E. Baconsky și contemporanii săi	150
<i>Interviu realizat de Diana Câmpan</i>	
„O carte care trebuie să vorbească singură”	174
<i>Interviu realizat de Mircea Măluț</i>	
O discuție despre proletcultism între Aurel Rău și Alexandru Vlad.....	179
<i>Interviu realizat de Alexandru Vlad</i>	
„Arta trebuie să fie transfigurare și detașare de real”	192
<i>Interviu realizat de Nicolae Vrășmaș</i>	
„La Steaua nu am avut nicio «întrerupere»”	197
<i>Interviu realizat de Iolanda Malamen</i>	
„Am crezut și cred în spontaneitate”	202
<i>Interviu realizat de Demostene Șofron</i>	
„Despre «averea de cuvinte la vedere»”	207
<i>Interviu realizat de Marius Chelaru</i>	
„Patru convorbiri despre N. Steinhart”	214
<i>Interviu realizat de Călin Emilian Cira</i>	
„La Steaua a funcționat un cult pentru «valoarea culturală autentică»”	221
<i>Interviu realizat de Cornel Nistea</i>	
„Mircointerviu: Aurel Rău – 85”	227
<i>Interviu realizat de Vlad Moldovan</i>	
„Nu mă regăsesc în termenul de memorialistică”	230
<i>Interviu realizat de Lucia Negoită</i>	
„Cărțile sunt ca și autorii: într-o evoluție”	240
<i>Interviu realizat de Florentin Popescu</i>	
„Ultimii ani din viața lui Lucian Blaga”	254
<i>Interviu realizat de Anca Sîrghie</i>	

„«Când totul e marfă...» Dar să și zâmbim”	262
<i>Interviu realizat de Lucia Negoită</i>	
„Un moment de reflecții și bilanț, ca un promontoriu de pe care să se poată spera că se poate privi în viitor”	268
<i>Interviu realizat de George Corbu Junior</i>	
„Revista avea și menirea de a realiza discuții literare în societate”	290
<i>Interviu realizat de Iulia Ghidiu</i>	
„Ideea de a-l întâlni pe Yasunari Kawabata a fost numai a mea”	295
<i>Interviu realizat de Ilie Rad</i>	
„Cel mai bine ar fi să existe și libertate, și răsplata muncii scriitorului”	301
<i>Interviu realizat de George Motroc</i>	
„Poetul Lucian Blaga, undeva, a spus: «Valea Bârgăului, prin care curge poezia»”	306
<i>Interviu realizat de Ilie Rad</i>	
II. RĂSPUNSURI LA ANCHETE LITERARE	313
„Evident, la triumful artistic participă – odată cu aspirația spre frumos – setea de adevăr, de bine, de dreptate...”	315
<i>Anchetă realizată de România literară</i>	
„Personal, îmi plac operele întregi, cu iad și rai între aceleași coperti”	317
<i>Anchetă realizată de Era socialistă</i>	
„Literatura n-o fac excepțiile”	320
<i>Anchetă realizată de Tomis</i>	
Există o critică a traducerilor?	322
<i>Anchetă despre traduceri, realizată de Scânteia tineretului</i>	
„Poetul se citește pe sine”	325
<i>Anchetă realizată de Tribuna</i>	
Publicațiile culturale clujene între a nu fi – 1993 – și a rezista – 1994	327
<i>Anchetă literară realizată de Demostene Șofron</i>	
„Miza pe spontaneitate presupune ieșirea din automatisme”	329
<i>Despre starea poeziei, anchetă în Tomis</i>	
<i>Interviu realizat de Sorin Roșca</i>	

Ancheta literară a revistei <i>Poesis</i>	331
„La ce bun reviste literare în vremuri de tranziție?”	332
Anchetă realizată de <i>Contemporanul</i>	
Anchetă: <i>Poezia viitorului</i>	334
III. DIVERSE	337
„Poezia este gândire și emoție, exprimate în imagini”	339
Text pentru radioteleviziunea belgiană	
„Am căutat cu asiduitate și neîmpăcare orice nouă adiere de aer proaspăt, orice progresare a spiritului”	341
Mărturisire la Radio Cluj	
„Poezia și eseul sunt îndeletnicirile mele cele mai dragi”	343
Text pentru radioteleviziunea greacă	
„De vorbă cu Yasunari Kawabata”	345
Interviu realizat de Aurel Rău	
Cum am devenit poet (evocări, crochiuri, spirale)	352
Se anunță o nouă carte: Aurel Rău, <i>Ritualuri</i>	376
„Din istorie în prezent. La sărbătoarea <i>Luceafărului</i> ”	377
Indice de nume	379
Indice de instituții de presă	387

Scriitori la microfon: Aurel Rău¹

– *Ce lucrări mai ample ați terminat?*

– Am predat, pe la începutul anului, editurilor, un volum de versuri originale, *Jocul de-a stelele*, și unul de traduceri din marele poet spaniol, Antonio Machado. Volumul de versuri originale cuprinde o selecție din ce, în ultimii vreo opt ani, am publicat răzleț prin reviste și, de asemenea, din scrieri care n-au fost încă publicate. Între poezii cu tematică și modalități de expresie diverse, figurează și un ciclu de – hai să le zicem – *meditații*, poeme în care elemente autobiografice, referiri la probleme ale epocii, întrebări legate de munca de creație se interferează, constituie coordonate de bază.

– *Ne puteți citi una dintre aceste poezii?*

– Din acest ciclu face parte poezia *Veac*, pe care, dacă o prefer, este nu pentru că aș considera-o cea mai reușită, ci, pentru că, prin modul mai direct de a pune probleme, mi se pare a ilustra mai bine structura dinamică și funcția militantă, pe care și-o propun acest grup de poezii care, în exprimarea unui mesaj uman, nu pleacă de la un fapt concret sau de la o reflectare pastelică. (*Se citește poezia Veac*)

– *Vă refereați la o culegere Machado...*

– Am urmărit să realizez, în românește, o înmănunchere mai amplă de lucrări din lirica marelui poet al Spaniei republicane, ținând seama și de faptul că, până în prezent, o carte de el n-a fost încă tipărită la noi. Presupun că, la începutul anului viitor, când se vor sărbători 25 de ani de la moartea lui Machado, ediția pe care am pregătit-o pentru Editura pentru Literatură Universală, va fi pe piață². Sunt incluse aici atât creațiile de tinerețe, pline de tresăririle luminoase ale unui temperament nu lipsit de o structură calmă, dar sensibil la frumusețile vieții, cât și poeziile de maturitate, aparținând mai cu seamă cărții *Câmpurile Castillei*³, îmbinând reflexia gravă cu descripția austeră, cu însuși peisajul contemplat, realizând o vibrantă prezentare a universului social contemporan, desfășurând o patetică bătălie pentru triumful idealurilor de progres și democrație, și care îl leagă de aspirațiile cele mai vii ale poporului.

¹ Interviuul a fost prezentat la radio.

² Antonio Machado, *Poezii și poeme*. Cuvânt-înainte de Rafael Alberti. Postfața traducătorului, Editura pentru Literatură Universală, București, 1964.

³ *Campos de Castilla*, Madrid Renacimiento Sociedad anónima editorial, 1912.

– *Ne citiți ceva...*

– Aș prefera să citesc din poeziile scrise în timpul războiului civil și pe care autorul n-a mai avut norocul să le includă în repetatele sale serii de *Opere complete*. Este știut că, în tot timpul luptei antifasciste duse de poporul spaniol, prin trei lungi ani de jertfe, Machado n-a părăsit o clipă, cum îi plăcea să spună, „turnul de observație al războiului”, n-a precupețit niciun efort în participarea cu arma cuvântului alături de forțele democratice și populare. Din această perioadă, este și poezia *Meditația unei zile*. (Se citește poezia)

Andaluz prin origine, purtând neumbrită în suflet imaginea însorită a Sevillei natale, va dovedi încă o dată încrederea lui nestrămutată în biruința din viitor a libertății, când, evocând-o într-un sonet adresat fratelui său¹, rămas de cealaltă parte a frontului – căci Sevilla este ocupată de falgiștii ajutați de Hitler și Mussolini – va deplânge realitatea tragică a acelui moment din istoria Spaniei. (Se citește sonetul Fratelui)

– *Astea sunt lucrări de acum terminate. Ce ați lucrat în ultima vreme?*

– Poate, în perspectiva încheierii unei cărți contractate cu Editura Tineretului și care ar urma să apară în preajma aniversării a douăzeci de ani de la Eliberare, am scris noi poezii. Poate oferind și numele unui viitor volum, între aceste poezii recente, se numără și următoarea: *Cât bate inima* (Se citește poezia)

De altă factură, consecință a întinsei ierni, care a înfrumusețat natura patriei noastre prin mai multe luni, parcă mi-ar reține interesul și poezia intitulată *Poiană cu mestecini*. (Se citește poezia)

Lucrarea cea mai recentă, isprăvită cu puține zile în urmă, o intitulez *Câmpuri*, și este un poem liric din mai multe capitole, niciunul de sine stătător, în care, într-un mod mai puțin direct, într-un fel de cântec general, este vorba de viața nouă a pământurilor românești, de luminile mai de durată, pe care noua etapă în care a intrat agricultura și, în genere, viața satelor, le proiectează ca un nimb. Poemul va apărea, probabil, în numărul 6 al *Stelei*.

– *Deși, cum spuneți, părțile nu sunt de sine stătătoare, poate ați putea alege ceva.*

– Eventual, următoarele patru fragmente răzlețe. (Se citesc fragmentele din poemul *Câmpuri*)

– *Ați pomenit de Steaua, revistă în conducerea căreia lucrați. Ce preocupări mai stăruitoare își propune redacția în perioada imediat succesoare?*

– Oh, multe! Întâi, să putem publica poezii și proze frumoase, interesante, aducând în imagini inedite aspecte noi ale vieții, răspunzând multiplelor întrebări

¹ Manuel Machado (1874-1947), scriitor, dramaturg, poet, critic de teatru.

pe care și le pune omul contemporan, constructor al socialismului. Aceasta e sarcina permanentă, desigur. Dar aș spune că, mereu, cea mai importantă. O mare atenție acordăm publicării unor articole de sinteză, a unor studii care să fie rezultatul unor investigații și reflecții îndelungate, atât de necesare și în contextul preocupărilor de la Institutul de Istorie a Literaturii Române, unde se pregătește, după cum știu, un mare tratat de istoria literaturii. Ne vor preocupa, între altele, și aspecte din moștenirea literară interbelică, dar și o serie întreagă de domenii ale literaturii începuturilor poeziei noastre de după 23 august. Aș cita, în acest sens, un studiu despre *Începuturile poeziei noastre noi*, pregătit de Leon Baconsky, și un altul de Mircea Tomuș, o încercare critică asupra poeziei lui Adrian Maniu.

Profilul revistei e în curs de îmbogățire, în ultima vreme, și prin introducerea de noi rubrici. Astfel, cea intitulată *Ecran*, și unde până acum am publicat scenarii și însemnări de Ion Popescu Gopo, interesante, ca de altfel și arta sa cinematografică. Cea de-a doua se intitulează *Cenaclu* și reprezintă, credem, o inițiativă utilă. Ocupând ultimele pagini din revistă, adesea nu puține, această rubrică prezintă, pe rând, cenaclurile câte unei regiuni, cuprinde aprecieri critice, aparținând redacției, selecții de versuri și proză, din tot ce conducerile Cenaclurilor ne-au pus la dispoziție. Menținerea acestei rubrici constituie într-un fel, dincolo de ajutorul nemijlocit, acordat autorilor publicați, încă un mijloc de a asigura un contact cât mai strâns cu categorii diverse de cititori, de pe tot cuprinsul țării. De altfel, scriitorii tineri se bucură de atenția redacției nu numai la rubrica *Cenaclu*, adeseori ei apar în vecinătatea unor condeie consacrate, între care, printr-un fericit noroc, numele marelui Arghezi.

(București, 1963)

Despre sfera modernă a lirismului

Interviu realizat de I. Candianu

– *Vă solicit să răspundeți la întrebarea – ce poate fi considerată una dintre cheile de boltă ale explicării de sine a oricărui poet contemporan – cum v-ați defini propria creație?*

– Este, într-adevăr, dificil pentru cineva, care nu cedează tentațiilor mimetismului, să își precizeze poziția față de cuceririle moderne ale lirismului, să încerce să enunțe o variantă personală a conceptului modern de poezie. Pentru un poet care are o înclinație pentru mimetism (și aceasta nu este neapărat o acuză, există poeți strict livrești, care pot fi interesați din anume puncte de vedere), poezia modernă este o evoluție strictă a limbajului, a scrie versuri suprapunându-se pe extrapolarea lipsită de har, artizană, a unei culturi poetice. Eu, însă, mă simt prizonierul propriei mele istorii creatoare. Poate prizonier este prea mult spus, poate că ar fi mai bine să zic că sunt legat fără putință de scăpare de un destin poetic. Din această ipostază am privit și am meditat întotdeauna la înnoirile poeziei moderne. În ea am depășit convingeri prea rigide, ce se opuneau în mod total modernismului, tradiționalismului, din ea am reflectat la ce mai poate spune cititorului modern lirica de sugestie sau cea de notație. Dacă mi-aș privi propria creație din punctul de vedere al tendințelor moderne ale poeziei, aș spune că o vreau și o gândesc ca pe un act de libertate, un act uman, ce creează o realitate nouă. Poetul modern trăiește o stare de cunoaștere diferită.

– *Îmi spuneți că poezia creează o realitate nouă. În ce sens? Sentimente, trăiri noi sau expresie lingvistică nouă? Poezii contemporani continuă oare să exploreze sentimentele clasice sau descoperă altele, încă necunoscute?*

– Nu, poezia de azi nu mai urmărește să redea sentimente clasice în noi forme. Cred că tendința ei fundamentală este de a deveni o stare de spirit, în același timp, un act revelator, de cunoaștere și un act de inițiere tainică. Ea tinde să nu mai aibă deloc aerul că este ceva explicit, care îl învață pe om, ci vrea să pătrundă pe nesimțite în el, ca razele cosmice. Poezii, în principiu, trăiesc în credința perpetuă că sunt pe cale de a săvârși ceva neobișnuit, ceva nou, ce va îmbogăți lumea. Ei depășesc cunoscutul prin neliniște, aceasta este, cred, condiția lor umană.

– *S-a spus ceva despre marea artă că este o revelație care întârzie să se producă...*

– Într-adevăr, poetul așteaptă în permanență clipa revelației; mersul, spre ea, este însăși poezia. Faptul acesta explică și tendințele de autodistrugere aparentă ale lirismului modern, care trebuie interpretate în sensul lor adânc, acela de efort înnoitor.

– *Carlo Giulio Argan¹ spunea, cu un pesimism exagerat, că un muzeu de artă modernă îi evocă o necropolă. Oare și poezia modernă să aibă drept semn distinctiv negația?*

– În cadrul tendințelor înnoitoare, negația este firească. Totuși, marea poezie este afirmativă în esența ei. Experimentele sunt valoroase, pentru că ajută la depășirea vechilor elemente ale poeziei, în același timp, însă, în formele lor extreme, ele se sacrifică. Marea poezie (și marea artă, în general, Brâncuși, de pildă, nu se încadrează în metafora criticului italian), îți dă un net sentiment de adăugare, de îmbogățire a realității. Adăugarea este prin excelență afirmativă.

– *Pomenești la un moment dat, în treacăt, despre poziția liricului modern față de limbaj, față de materialul lingvistic, care îi stă la dispoziție. V-aș ruga să reveniți.*

– Critica a discutat foarte mult în ultima vreme limbajul poetic, astfel că subiectul mi-a devenit oarecum odios. Ceea ce se mai poate spune e că, odată cu fazele sale moderne, poezia nu se mai simte satisfăcută exprimând emoțiile, neliniștile creatorului ei. Fiecare om a parcurs sau va parcurge dragostea, extazul în fața naturii sau regretul, nostalgia copilăriei etc. Marea poezie trebuie să fie, însă, și fructul marelui amor cu cuvântul. Lirica modernă te face să simți că poetul este capabil să-ți ofere, odată cu expresia unui sentiment, și o stare unică de adorație a unei frumuseți țâșnite din cuvinte. Exploziile poetice nu impresionează numai prin mișcarea lor colorată, ci și prin cristalele neașteptate, ce se nasc din marile lor temperaturi și presiuni. Tandrețea aceasta față de cuvânt este unul dintre semnele afirmative purtate de poezia modernă, oricât de aparent potrivnice logicii curente ar fi plâsmuirile ei. Pe de altă parte, ea echilibrează tendința fierbinte spre cucerire și cunoaștere, o păstrează în limitele esteticului.

(Astra, anul V, nr. 5, 1970, p. 1, 16)

¹ Giulio Carlo Argan (1909-1992), istoric de artă, critic și om politic italian.

Misterul poeziei

Interviu realizat de Petru Poantă

– *Un fizician spunea că, de vom merge pe Lună, va trebui să-l luăm și pe Homer cu noi. După părerea dumneavoastră, care e locul poetului în lumea de azi?*

– Confruntat cu forțele benigne sau maligne ale unor momente istorice, poetul nu poate exista în afara unui destin social. Locul lui este de totdeauna în societate, cu diferențele pe care le creează specificul societății de astăzi sau – și mai mult – cu diferențele condițiilor sociale de la o țară la alta. Pentru că, în anumite condiții, poeziei îi revine brusc un rol important. Poetul angajează veritabile acțiuni sociale (ca, de exemplu, în cunoscuta poezie franceză a Rezistenței). Coborâtă adânc în social, poezia poate fi un acord cu lumea sau un gest de opoziție, o bătălie cu ea. Dar, atunci, libertatea ei de acțiune trebuie să fie totală, căci numai așa se poate realiza întâlnirea dintre trăirea individului și cauza colectivă. Poezia va rămâne o puternică prezență spirituală, o forță în angrenajul elementelor motrice, care împing societatea înainte. Și, ca dintotdeauna, ea – ca pendula între cele două extremități, tangibile de fapt: aventură socială și mister.

– *Libertate de acțiune, aventură socială, mister... Corelate, aceste noțiuni sugerează o fizionomie aparte a poetului...*

– Nu numai a poetului. El are condiția oricărui cetățean. Poate fi răsfățat sau executat de soartă, așa cum, prin viață eroică sau tragică, poate mări forța de atracție a poeziei lui. El își poate determina poezia în conformitate cu destinul său de cetățean. Poate să se dezvolte favorabil într-un climat în care schimbul de idei este foarte activ și încrederea în elementele intelectuale pe care se bazează este mare. Sau poate fi defavorizat de vulgaritate, de brutalitatea calomniei sau de opacitatea ignoranței.

– *Deci nu vă gândiți la un posibil anacronism al poetului față de evoluția societății!*

– Bineînțeles că nu. Poetii sunt niște sensibilități deosebite și se acordă cu societatea prin idei, sunt conștiința esențializată a idealurilor acestei societăți.

– *Acest respect, pe care contemporaneitatea li-l datorează lor sau domeniului spiritului în care ei lucrează, credeți că este un semn al valorii?*

– Valoarea definitivă nu rămâne cea stabilită la zi. Sunt foarte numeroase cazurile de rectificare a valorilor după moartea poetului. Pe lângă o poezie orgolioasă,

care se manifestă public, există și una mai subterană, mai umilă, firească, interioară, de confesare sau experimentală. Adesea, însă, după ani, ea este cea care se relevă ca expresie principală a unei epoci. Privesc cu egal interes atât poezia care se naște ca o bucurie a creației, unde miracolul se produce la nivelul graiului, cât și poezia care comunică în mod necesar un eveniment de orice natură. În ambele cazuri, însă, o consider posibilă numai dacă angajează viața subiectului. Poezia trebuie să-și confrunte mereu vârstele sale cu contemporaneitatea, căci, doar așa, ea merge spre autonomizare. Cred, însă, că acel lirism, ivit de la niște „cântăreți” situați la extremități de vârstă, care literaturizează pur și simplu, se află în afara mișcării poetului, a evoluției lui, nu-l reprezintă. De asemenea, acesta nu poate fi confundat nici cu eticul sau cu polemica directă, insinuantă. Poezia, ca joc, tot mai manifestă estăzi, cultivând spectacolul, feeria cuvântului, nu rămâne decât pură virtuozitate. Acest post-barbicanism, elogiul exterior și regie a cuvântului, se corelează, în neșanse, cu experimentele prea brutale ale audiovizualilor. E nevoie, cred, de o preocupare mai specială pentru încărcăturile existențiale ale cuvântului, promițătoare de noi orizonturi poetice. Adică, o reîntoarcere de la dinamitarea cuvântului spre elanurile sale originare.

– *Credeți că poezia, pe acest drum al înnoirilor, câștigă prin faptul că se scrie mult?*

– Nu se scrie mai mult, ci se trimite mai mult redacțiilor decât altădată. Extinderea spre poezie e mai mare. Critica de actualitate, însă, nu este întotdeauna la postul ei și nu reduce suficient disponibilitățile de a acorda credit făcătorilor de versuri.

– *Există oare vreo explicație?*

– O explicație s-ar găsi: criticii buni își aleg cărțile consacrațiilor, despre care se poate scrie bine. Multele cărți și fenomenul însuși sunt lăsate pe seama recenzenților ocazionali. Lipsește privirea coerentă, structurată asupra reușitelor fenomenului la un moment dat. Nu se stăruie suficient asupra a ceea ce diferențiază poezii și îi așază în structuri diferite și se discută foarte puțin în corelație cu poezia europeană sau din întreaga lume. Dintr-un asemenea neajuns pot proveni exagerările unor valori desemnate ca unice, irepetabile. Dar, fără îndoială, cuvântul ultim îl are talentul, conștiința de sine a poetului, angajarea reală în problemele majore ale timpului. Poezia trebuie să rămână o aventură existențială în epocă și deasupra ei.

(Argeș, anul VI, nr. 1, 1971, p. 41)

„Neîncetând să fie emoție, poezia e și bucurie a cuvântului”

Interviu realizat de Al. Raicu

– *E utilă pentru activitatea dumneavoastră de creație munca de redacție? Îndeosebi acum, când Steaua apare bilunar, travaliul se pare că e aproape similar cu al săptămânalelor.*

– Cred că această muncă îi conferă scriitorului o anumită fermitate, atenunându-i, în primul rând, teama de hârtie. Pe urmă, redacția este un loc unde sosesc acei curenți de emulații, acele schimbări de idei continue, care îl poate situa pe scriitor într-un plan mai deschis vederilor limpezi.

Ca poet, experiența de la *Steaua* m-a învățat să-mi organizez mai ferm expresia, când am încercat să mă pronunț despre un scriitor; și să mă „depoetizez” ori de câte ori încerc să scriu critică. În plus, această experiență ascute, oricum, simțul valorii în tot ce întreprinzi, chiar dacă limbajul pe care îl utilizezi nu e cel mai auster...

– *Dar travaliul la revistă cere ceva timp...*

– Uneori, mă gândesc cu o teribilă invidie la scriitorii care... stau acasă. Îmi dau seama că activitatea în redacție îmi omoară cel puțin o carte în fiecare an. Sunt conștient, de asemenea, că fiecare volum de versuri al celui care e obligat să-și facă veacul în redacție constituie, de fapt, o simplă... antologie. Cu totul altfel se poate vorbi despre cartea de poezie scrisă în condițiile unei tihne, unde întreaga vibrație se revarsă în pagini proprii. Dincoace, oare, cum stau lucrurile? Nu e un secret că, trebuind să lucrezi nu numai cu scriitori formați, ci și cu numeroși debutanți, ești veșnic nevoit să scrutezi textul altora, „să stabilești” despre lucruri – cum ar zice Blaga – care sunt mai drepte și mai adevărate. O pălpăire de talent descoperită într-un manuscris te obligă să n-o treci cu vederea, să cheltuești un dram din ceea ce ar trebui să meargă pentru tine.

– *Personal, ce oferiți în volum anul acesta cititorilor?*

– Mi-a apărut la Editura Dacia o carte, *Turn cu ceas*¹, unde sunt adunate 44 de poeme. Sunt niște pagini care înseamnă pentru mine foarte mult, marcând, cred, un stadiu diferit al poeziei pe care o scriu, cuvintele, cum sper să se vadă, fiind

¹ Aurel Rău, *Turn cu ceas*, Editura Dacia, Cluj, 1971.

mai mult decât simple mijloace de transmitere. Neîncetând să fie emoție, poezia e și bucurie a cuvântului.

La Editura Univers, într-o frumoasă prezentare grafică, cu câteva planșe în culori, îmi va apărea, de asemenea, o carte: traducerea operei lui Konstantinos Kavafis¹, mort în 1933, care, după părerea mea, urcă la unul dintre primele zece locuri ale ierarhiei mondiale din veacul XX.

– Și în curs de elaborare?

– Cărți de articole și eseuri. Una dezbate fenomenul poetic contemporan și mă va surprinde pe câțiva mari lirici străini². Alta, fenomene de artă și creativitate românească. Sper să încep odată și un fel de jurnal de călătorie în Grecia³, țară legată de atâtea fire de cultura și istoria noastră. Ar fi o carte unde condeii să-și mișca între antichitate și bizantism, între peisajul și arta Eladei contemporane.

– O să respectați aceste proiecte?

– Putem ști exact?

(*România literară*, anul IV, nr. 30, 1971, p. 2)

¹ Poet grec (1863-1933), considerat unul dintre cei mai importanți scriitori ai secolului XX și un reprezentat al renașterii limbii grecești moderne. A avut un mare merit în renașterea și recunoașterea poeziei grecești atât în țară, cât și în străinătate. Din opera scriitorului, au apărut în traducerea lui Aurel Rău: *Poezii*, Editura Tineretului, București, 1965; *Poezii*, Editura Univers, București, 1971; *Poezii*, ediția a doua revăzută, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000; *Poezii*, ediția a doua, Editura Pergamon, Bistrița, 2006.

² Aurel Rău, *Trei poeți: Perse, Machado, Kavafis*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1972.

³ Aurel Rău, *Grecia. Călătorie incompletă*, Editura Albatros, București, 1978.